

Doniyor kitobi — Yetmish sakkizinchi bob

To'rtta jirkanchlikning fosh etilishi: Laodikeyaviy Adventizmga isyonning tarixiy paralleli

Jeff Pippenger

2024-02-11

Amoriylar tarixi Xudoning g'azabi Laodikeyadagi Adventizmga qarshi ijro etiladigan vaqtni tasvirlash uchun qo'llanadi. Opa Uayt Xudoning jazosini ijro etish vaqti oxirgi kunlarda bir yuz qirq to'rt ming muhrlanadigan paytda ham, Xudo O'z g'azabini Amoriylar ustiga keltirgan paytdagidek ayni bir xil ekanini ko'rsatadi. U shunday deydi: "Garchi" Amoriylar xalqi "o'zining butparastligi va buzuqligi bilan ko'zga tashlangan bo'lsa-da, u hali o'z gunohlarining kosasini to'ldirib ulgurmagan edi... Mehribon Yaratuvchi ularning gunohiga to'rtinchi naslgacha sabr qilishga tayyor edi. So'ngra, agar yaxshilik tomonga hech qanday o'zgarish ko'rinmasa, Uning hukmlari ularning ustiga tushishi kerak edi. Cheksiz Zot hanuz barcha xalqlar bilan hisobni adashmas aniqlik bilan yuritadi. Uning marhamati tavbaga da'vatlar bilan taklif etilar ekan, bu hisob ochiq qoladi; ammo raqamlar Xudo belgilagan muayyan miqdorga yetganda, Uning g'azabi xizmati boshlanadi. Hisob yopiladi. Ilohiy sabr barham topadi."

Opa Uayt Hizqiyolda yuz qirq to'rt ming kishining muhrlanishi tasvirida Laodikiya Adventizmga qarshi Xudoning g'azabi xizmati ular gunoh kosasi to'lganda boshlanishini ochiq-oydin bog'laydi; bu kosa esa to'rtinchi avlodda o'z to'laligiga yetadi. Bu ma'lumotlarning barchasi sakkizinchi bobda boshlangan vahiy kontekstida bayon etilgan bo'lib, u tobora kuchayib boruvchi to'rtta jirkanchlikni tasvirlaydi.

So'ng u menga dedi: "Ey inson o'g'li, endi ko'zlaringni shimol tomonga ko'tar". Shunda men ko'zlarimni shimol tomonga ko'tardim, va mana, qurbongoh darvozasining kirish joyida, shimol tomonda, rashk keltiruvchi o'sha tasvir turardi. U yana menga dedi: "Ey inson o'g'li, ular nima qilayotganini ko'ryapsanmi? Isroil xonadoni bu yerda sodir etayotgan buyuk jirkanchliklarni ko'ryapsanmi, toki Men O'z muqaddas maskanimdan uzoqlashayin? Ammo yana bir buril, va bundan ham kattaroq jirkanchliklarni ko'rasan". Shunda u meni hovlining eshigiga olib bordi; men qaraganimda, mana, devorda bir teshik bor edi. Keyin u menga dedi: "Ey inson o'g'li, endi devorni kavla". Men devorni kavlaganimda, mana, bir eshik ko'rindi. U menga dedi: "Kirib bor, va bu yerda ular qilayotgan yovuz jirkanchliklarni ko'r". Shunday qilib men kirib bordim va ko'rdim; va mana, har xil sudralib yuruvchi maxluqotlarning suratlari, jirkanch hayvonlar va Isroil xonadonining barcha butlari devorning atrofi bo'ylab tasvirlangan edi. Ularning oldida Isroil xonadoni oqsoqollaridan yetmish kishi turar edi, va ularning o'rtasida Shofon o'g'li Yo'hazaniyo turardi; har birining qo'lida o'z tutatqisi bor edi, va tutatqidan quyuq bulut ko'tarilardi. Shunda u menga dedi: "Ey inson o'g'li, Isroil xonadonining oqsoqollari zulmatda, har biri o'z tasvirlar xonasida nima qilayotganini ko'rdingmi? Chunki ular: 'Egamiz bizni ko'rmaydi; Egamiz yerni tark etgan', deydilar". U yana menga dedi: "Yana bir buril, va ular qilayotgan bundan ham kattaroq jirkanchliklarni ko'rasan". So'ng u meni Egamiz uyining shimolga qaragan darvozasi eshigiga olib bordi; va

mana, u yerda Tammuz uchun yig‘layotgan ayollar o‘tirar edi.

So‘ng u menga dedi: «Buni ko‘rdingmi, ey inson o‘g‘li? Yana qayril, va bulardan ham kattaroq jirkanch ishlarni ko‘rasan». U meni Egamiz uyining ichki hovlisiga olib kirdi. Va mana, Egamiz ma‘badining eshigi oldida, ayvon bilan qurbongoh orasida yigirma besh chog‘li kishi bor edi; ularning orqalari Egamiz ma‘badiga, yuzlari esa sharqqa qaratilgan edi; va ular sharqqa qarab quyoshga sajda qilar edilar. So‘ng u menga dedi: «Buni ko‘rdingmi, ey inson o‘g‘li? Yahudo xonadoni uchun bu yerda qilayotgan jirkanch ishlarini qilish yengil narsa ekanmi? Chunki ular yurtni zo‘ravonlik bilan to‘ldirdilar va Meni g‘azablantirish uchun yana qaytdilar; va mana, ular novdani burunlariga tutmoqdalar. Shuning uchun Men ham g‘azab bilan muomala qilaman: ko‘zim ayamaydi, rahm ham qilmayman; ular qulog‘imga baland ovoz bilan faryod qilsalar ham, Men ularga quloq solmayman». Hizqiyol 8:5–18.

Hizqiyolga avval qurbongoh darvozasi kirishida rashk timsolining o‘rnatilishi bo‘lgan birinchi jirkanchlik ko‘rsatilganidan so‘ng, unga rashk timsolidan ham battarroq jirkanchliklar ko‘rsatilishi bildiriladi. Ikkinchi jirkanchlik maxfiy xonalar bilan ifodalanadi; u yerda oqsoqol kishilar sifatida tasvirlangan rahbarlar tutatqi bilan ifodalangan ibodatni ado etib, Egamiz yer yuzini tark etganini va ularni ko‘rmasligini e‘lon qilmoqdalar. Ammo Hizqiyolga bulardan ham battarroq jirkanchliklarni ko‘rishi ma‘lum qilinadi.

Uchinchi jirkanchlik “Tammuz uchun yig‘layotgan ayollar” orqali tasvirlangan, ammo bundan ham battarroq bir jirkanchlik bor, chunki to‘rtinchi jirkanchlik ma‘badga orqa o‘g‘irgan holda quyoshga sajda qilayotgan yigirma besh kishilik bir rahbariyatni ko‘rsatadi.

To‘rtinchi jirkanchlikda shunday hukm e‘lon qilinadi: “qadimgi kishilar” “yurti zo‘ravonlik bilan to‘ldirdilar va Meni g‘azablantirish uchun yana qaytdilar; mana, ular shoxni burunlariga tutmoqdalar.” “G‘azablantirish kuni” — bu Xudoning g‘azab xizmati boshlanadigan kundir; xuddi va‘da qilingan yurt to‘g‘risida Yoshua va Xolibning xabarini rad etgan qadimgi Isroil bilan bo‘lgani kabi. Muhrlash xabarining rad etilishi — Quddus uchun gunoh kosasi to‘lganini bildiradi. Yoshua va Xolib oz sonli to‘dani ifodalaydi; ular jamoatda va yurtda sodir bo‘layotgan jirkanchliklar ustida nolib, faryod qilayotgan sodiq ozchilikdir.

Shunda Muso bilan Horun Isroil o‘g‘illarining butun jamoati oldida yuztuban yiqildilar. Yerni razvedka qilib ko‘rganlar orasidan bo‘lgan Nun o‘g‘li Yoshua bilan Yefunnax o‘g‘li Xolib esa kiyimlarini yirdilar. Ular Isroil o‘g‘illarining butun jamoasiga shunday dedilar: “Biz uni razvedka qilib ko‘rish uchun kezib chiqqan yer nihoyatda yaxshi yurtdir. Agar Egamiz bizdan mamnun bo‘lsa, U bizni o‘sha yurtga olib kiradi va uni bizga beradi; u sut va asal oqib turgan yurtdir. Faqat Egamizga qarshi bosh ko‘tarmanglar, o‘sha yurt xalqidan ham qo‘rqmanglar; chunki ular biz uchun non bo‘ladilar: ularning himoyasi ulardan ketgan, Egamiz esa biz bilan birgadir; ulardan qo‘rqmanglar”. Lekin butun jamoa ularni toshbo‘ron qilishni buyurdi. Shunda Egamizning ulug‘vorligi Uchrashuv chodirida Isroil o‘g‘illarining hammasi oldida namoyon bo‘ldi. Egamiz Musoga dedi: “Bu xalq qachongacha Meni haqorat qiladi? Men ularning orasida ko‘rsatgan barcha alomatlariga qaramay, qachongacha Menga ishonmaydi? Men ularni o‘lat bilan uraman, merosdan mahrum qilaman va sendan ulardan ham buyukroq, ham qudratliroq bir xalq chiqaraman”. Sahroda sanash 14:5–12.

“G‘azablantirish” — Sonlar kitobida isyonchilar tomonidan keltirib chiqarilgan va shuningdek Hizqiyolda ham tilga olingan holat — isyonchining namoyon etilgan “alamatlar”ni tan olishdan bosh tortishiga asoslanadi. Musoning davrida rad etilgan “alamatlar”, Milleritchilar tarixida Xudoning qudrati namoyon bo‘lishini timsollagan “alamatlar” edi. Qadimgi Isroil o‘zining poydevor tarixida Uning qudrati namoyon bo‘lishining “alamatlar”ini rad etib, Xudoni g‘azablantirdi. Yuz qirq to‘rt minglikning muhrlanish davrida zamonaviy Isroil ham so‘nggi kunlarda takrorlanadigan Yarim Tun Faryodi tarixining takrorlanishini “tanib olish” imkonini berishi kerak bo‘lgan ayni o‘sha poydevor tarixning o‘zini “alamat” sifatida rad etadi (unga orqa o‘giradi).

Xudo isyonchilarga Xudoning qudrati namoyon bo‘lishining takrorini ko‘rishga yo‘l qo‘yadi, chunki Xudoning qudrati namoyon bo‘lishining aynan o‘sha takrori nafaqat keyingi yomg‘ir edi, balki agar ular haqiqatni sevganlar qatorida bo‘lganlarida, ularni qutqargan bo‘lur edi bo‘lgan haqiqat ham edi.

Hizqiyol sakkizinchi bobdagi to‘rtta jirkanchlikning Laodikiya Adventizmining to‘rt avlodining ramzlari sifatida aniqlanishi — oxirgi kunlarda Yahudo qabilasining Arsloni tomonidan muhrdan ochiladigan xabarning bir qismidir. Birinchi avlod 1863-yildagi isyon bilan boshlandi, va yigirma besh yil o‘tib, 1888-yilda, maxfiy xonalar ramzi bilan ikkinchi avlodning boshlanishini belgilagan isyon yuz berdi. Oradan o‘ttiz bir yil o‘tib, 1919-yilda, W. W. Prescott tomonidan yozilgan The Doctrine of Christ nomli kitobning nashr etilishi uchunchi avlodning boshlanishini belgiladi; Hizqiyol buni Tammuz uchun yig‘layotgan ayollar sifatida tasvirlagan edi. Shundan keyin o‘ttiz sakkiz yil o‘tib, 1957-yilda, Questions on Doctrine nomli kitobning nashr etilishi bilan to‘rtinchi avlod yetib keldi; bu isyonchilarning sharqdan ko‘tariladigan muhrlash xabariga qarshi burilib, quyoshga sajda qiladigan vaqtni aniqlab beradi.

Biz 1888-yilda Minneapolisdagi Bosh Konferensiyaga yetib kelgan Laodikeyachilar adventizmining isyonkorligining ikkinchi avlodini ko‘rib chiqishni boshlaymiz. Shuni yodda tutish muhimki, Hizqiyol tasvirlagan to‘rtta jirkanchlikning barchasi Quddusda sodir bo‘ladi; ular isyonning bosqichma-bosqich tarixini ifodalasa-da, baribir doimo oxirgi kunlarda Laodikeyachilar adventizmini ifodalovchi shahar ichida yuz beradigan isyon haqida so‘z yuritadi.

“Quddusning vayron qilinishining alomatlaridan biri sifatida, Masih shunday degan edi: ‘Ko‘p soxta payg‘ambarlar chiqib, ko‘plarni yo‘ldan ozdiradilar.’ Soxta payg‘ambarlar haqiqatan ham chiqib, xalqni aldadilar va juda ko‘p odamlarni sahroga boshlab ketdilar. Mo‘‘jizaviy qudratga ega ekanliklarini da‘vo qilgan sehrgarlar va folbinlar odamlarni o‘zlariga ergashtirib, tog‘larning xilvat joylariga olib bordilar. Ammo bu bashorat oxirgi kunlar uchun ham aytilgan edi. Bu alomat Ikkinchi Kelishning alomati sifatida berilgan. Hattoki hozir ham soxta masihlar va soxta payg‘ambarlar Uning shogirdlarini yo‘ldan urish uchun alomatlar va mo‘‘jizalar ko‘rsatmoqdalar. Biz ‘Mana, U sahroda!’ degan hayqiriqni eshitmayapmizmi? Masihni topishga umid qilib, minglab odamlar sahroga chiqib ketmadilarmi? Va odamlar o‘zlarini vafot etgan ruhlar bilan muloqot qilayotgan deb e‘lon qiladigan minglab yig‘inlardan hozir ‘Mana, U maxfiy xonalarda!’ degan chaqiriq eshitilmayaptimi? Aynan mana shu da‘voni spiritizm ilgari suradi. Ammo Masih nima deydi? ‘Bunga ishonmanglar. Chunki chaqmoq sharqdan chiqib,

g'arbgacha yaltiraganidek, Inson O'g'lining kelishi ham shunday bo'ladi.'" The Desire of Ages, 631.

Maxfiy xonalar spiritizmning ramzidir, va Hizqiyol kitobining sakkizinchi bobidagi ikkinchi jirkanchlik ma'bad ichida sodir bo'ladi; u yerda yer yuziga oid tasvirlar devorlarga yashirincha osib qo'yilgan edi.

Shunda men ichkariga kirdim va ko'rdim; mana, sudralib yuruvchi narsalarning har xil shakllari, jirkanch hayvonlar va Isroil xonadonining barcha butlari devor bo'ylab atrofga tasvirlab qo'yilgan edi. Ularning oldida esa Isroil xonadoni oqsoqollaridan yetmish kishi turar edi, ularning o'rtasida Shofon o'g'li Yaazaniyo turar edi; har bir kishining qo'lida o'z tutatqi idishi bor edi, va qalin tutatqi buluti yuqoriga ko'tarilar edi. Shunda U menga dedi: "Ey inson o'g'li, Isroil xonadoni oqsoqollari zulmatda, har biri o'z tasvirlar xonalarida nima qilayotganini ko'rdingmi? Chunki ular: 'Egamiz bizni ko'rmayapti; Egamiz yerni tark etgan', deydilar." Hizqiyol 8:10–12.

Hizqiyol muqaddasxona devorlariga tasvirlangan "Isroil xonadonining butlari"ni ko'radi, biroq unga aniq aytiladiki, bu isyon o'sha qariyalarning har birining "tasvirlar xonasi" ichida ham sodir bo'lmoqda. So'zma-so'z ma'baddagi isyon insoniy ma'bad ichidagi isyonni ochib beradi.

"Ma'badni dunyoning xaridorlari va sotuvchilaridan poklar ekan, Iso O'zining qalbni gunohning bulg'anishidan, — jonni buzadigan dunyoviy istaklardan, xudbin nafs-hirslaridan, yovuz odatlardan poklash vazifasini e'lon qildi. Malaki 3:1–3 iqtibos keltirilgan." Asrlar Tilagi, 161.

Ikkinchi jirkanchlik ham jamoat ichida, ham jamoatning qo'riqchilari bo'lishi kerak bo'lgan oqsoqollarning tafakkurida namoyon bo'lgan yovuzlikning bir ko'rinishini ifodaladi. U yerda namoyon bo'lgan yovuzlik — spiritizmning yovuzligidir. Nuh kunlarida, odamlar qalbining har bir xayoli yovuz bo'lgan paytda, to'fondan avvalgi avlodlar o'z gunoh kosalarini to'ldirib bo'lgan edilar.

Va Xudo yer yuzida insonning yovuzligi buyuk ekanini va uning yuragidagi o'y-fikrlarining har bir tasavvuri muttasil faqat yomonlik ekanini ko'rdi. Ibtido 6:5.

Ikkinchi avlod ruhparastlik qachon Quddusning rahbarlari ichiga ham, shuningdek Laodikiyachi adventizmning korporativ tuzilmasi ichiga ham kirib kelganini aniqlaydi. "Isroil xonadonining oqsoqollari" o'zlarining "tasvirlar" "hujralari" "ichida", "qorong'ida" qilgan ishlari ularning yuraklari "o'y-xayollarining har bir tasavvuri faqat yovuzlik" bo'lganini ko'rsatadi. Vayt opa aniq aytadiki, Quddusning vayron qilinishi dunyoning oxirini ifodalaydi, Nuh zamonidagi to'fon haqidagi shahodat ham dunyoning oxirini ifodalaydi. Oxirgi kunlarda haqiqat orqali muqaddas qilinishni rad etganlar, Hizqiyol sakkizinchi bobidagi ikkinchi jirkanchlikda ifodalanganidek, ruhparastlik tomonidan qamrab olinadi.

Hizqiyoning ikkinchi jirkanchligi 1888-yilda kelib chiqqan isyonni ifodalaydi va ikkinchi avlodning ramziga aylanadi; ammo bundan ham ortig'i shuki, 1888-yil va u ifodalagan yoki u orqali ifodalangan barcha narsa 2001-yil 11-sentyabrda takrorlandi. Opa Uayt 1888-yilda Vahiy

kitabining o'n sakkizinchi bobidagi qudratli farishta tushganini aniq ko'rsatadi; shuning uchun bu tarix Nyu-York shahrining ulkan binolari Xudoning bir tegishi bilan qulatilishi va Vahiy 18:1–3 oyatlarining bajo bo'lishi kerak bo'lgan vaqtni ifodalaydi.

“Oldindan shakllangan fikrlardan voz kechishni va bu haqiqatni qabul qilishni istamaslik, Minneapolisda Birodarlar Waggoner va Jones orqali kelgan Rabbiyning xabariga qarshi namoyon bo'lgan muxolifatning katta bir qismining asosida yotar edi. O'sha muxolifatni qo'zg'atish orqali Shayton xalqimizdan, katta darajada, Xudo ularga berishni uzoqdan beri istagan Muqaddas Ruhning maxsus qudratini to'sib qo'yishga muvaffaq bo'ldi. Dushman ularni Hosil bayrami kunidan keyin havoriylar e'lon qilganidek, haqiqatni dunyoga yetkazishda ularga tegishli bo'lishi mumkin bo'lgan samaradorlikka erishishdan mahrum qildi. Butun yer yuzini O'zining ulug'vorligi bilan yoritishi kerak bo'lgan nurga qarshilik qilindi va o'z birodarlarimizning harakati tufayli u katta darajada dunyodan uzoqda saqlab qolindi.” Selected Messages, 1-kitob, 235.

1888 yil tarixi 2001-yil 11-sentabrda yetib kelgan so'nggi yomg'ir xabarining rad etilishiga misolni taqdim etdi. 1888 yil Laodikeya Adventizmining ikkinchi avlodining ramzidir; bu avlod Hizqiyodagi ikkinchi jirkanchlik orqali ifodalangan bo'lib, undagi tarix Hizqiyodagi yetmish oqsoqol orqali timsollangan isyonni ko'rsatadi. Ularning isyoni spiritizmni ifodalagan va Nuh zamonida sinov muddati kosasining to'lishi bilan uyg'un tarzda kechgan. Xabarning rad etilishi rahbariyat tomonidan so'nggi yomg'ir xabarining rad etilishini namoyon etdi; bu xabar Islomning uchinchi Voyining yetib kelishini aniqlab berishi kerak edi.

“Keyingi yomg'ir Xudoning xalqi ustiga yog'ilishi kerak. Qudratli bir farishta osmondan tushib kelishi kerak, va butun yer uning ulug'vorligi bilan yoritilishi kerak.” Review and Herald, 1891-yil 21-aprel.

1888-yilda xabarni rad etgan rahbariyat 2001-yil 11-sentabrda Islom xabarining rad etilishini timsollagan edi, biroq Xudo ularga nisbatan O'z hukmining bir qismi sifatida o'sha rahbarlar guvoh bo'ladigan qudrat namoyonini yuzaga keltirishni niyat qilgan. So'nggi yomg'ir qudratining namoyoni muhrlanish davrining oxirida sodir bo'ladi. U 2001-yil 11-sentabrda boshlangan, biroq Vahiy kitobining o'n birinchi bobidagi uch yarim kunning oxirida, “buyuk zilzila” kelganda, o'zining eng yuqori cho'qqisiga yetadi.

1888-yildagi xabar Laodikiya xabari edi, o'sha paytda chetlab o'tilish jarayonida bo'lgan, ilgari tanlangan xalq uchun yangragan so'nggi chaqiriq edi.

“A. T. Jones va E. J. Waggoner orqali bizga berilgan xabar — bu Laodikiyadagi jamoatga Xudoning xabaridir; va haqiqatga ishonishini da'vo qilib, ammo Xudo bergan nurlarni boshqalarga aks ettirmaydigan har qanday kishining holiga voy.” The 1888 Materials, 1053.

1888-yilgi xabar, 2001-yil 11-sentabrda Nyu-York shahrining ulkan binolari qulatilganida, Laodikiya jamoatiga to'g'ri guvohlik berilishi lozimligini aniqlagan xabarni ifodalar edi; va bu to'g'ri guvohlik uchinchi Voyning Islom haqidagi xabaridir, u orqaga qaytgan xalq ustiga puflanganda, ularni qudratli bir lashkar sifatida hayotga keltirish qudratiga egadir.

“Uxlab yotganlarni uyg‘otish uchun cherkovlarimiz va muassasalarimizga to‘g‘ri guvohlik yetkazilishi lozim.”

“Rabbiyning kalomi ishonch bilan qabul qilinib, unga itoat etilganda, barqaror ilgarilash yuz beradi. Keling, endi o‘zimizning buyuk ehtiyojimizni ko‘raylik. Quruq suyaklarga U hayot nafasi puflamagunicha, Rabbiy bizdan foydalana olmaydi. Men aytilgan so‘zlarni eshitdim: ‘Xudoning Ruhining yurakka chuqur ta’sirisiz, Uning hayot baxsh etuvchi ta’sirisiz, haqiqat o‘lik harfga aylanadi.’” Review and Herald, November 18, 1902.

1888 yil Adventizmning ikkinchi avlodining boshlanishini belgilaydi, biroq u ayni paytda oxirgi kunlarga mos keladigan bir bashorat chizig‘ini ham taqdim etadi. 2001-yil 11-sentyabrda Xudo Islomning yer hayvoniga qilgan hujumi bashoratning amalga oshishi ekanini qabul qilishni tanlagan xalqni qadimiy yo‘llarga qaytardi. Xudoning xalqi William Millerning javohirlariga qaytishi va birinchi hamda ikkinchi Voylarning bajo bo‘lishini o‘z ichiga olgan poydevor haqiqatlari bo‘yicha ta’lim olishi zarur edi; bu esa, o‘z navbatida, o‘sha vaqtda uchinchi Voyning yetib kelganini tasdiqladi. Bu xalq o‘sha qadimiy yo‘llarga qaytgach, ular Habakkukning ikki jadvalining muqaddasligini ko‘rishga yetaklandilar.

1863-yilda Habakkukning ikki lavhasiga qarshi ko‘tarilgan isyon — ya’ni Millerning javohirlari va ayni paytda Adventizmning poydevorlari bo‘lgan haqiqatlarga qarshi isyon — 2001-yil 11-sentabrda takrorlangan bir isyonni timsol qildi; chunki yana bir bor Laodikeya Adventizmi rahbariyatiga Millerning javohirlarini qo‘llab-quvvatlash yoki ularni rad etish imkoniyati berildi. Hizqiyol sakkizinchi bobda ifodalangan Adventizmning barcha to‘rt avlodi ham 2001-yil 11-sentabrda Laodikeya Adventizmining isyonini ifoda etmoqda.

Keyingi maqolada biz Laodikeya adventizmining ikkinchi avlodini aniqlashni davom ettiramiz.

“Xudo insonni abadiy haqiqatlarni bag‘riga sig‘dira oladigan his-tuyg‘ular bilan yaratdi. Bu his-tuyg‘ular barcha dunyoviylikdan xoli, pok va muqaddas saqlanishi kerak edi. Ammo insonlar o‘z hisob-kitoblaridan abadiyatni chiqarib tashladilar. Har bir jonning taqdirini O‘z qo‘lida tutuvchi Xudo — Alfa va Omega, ibtido va intiho — unutilgan. O‘zlarini bilimda qudratli deb hisoblab, odamlar Xudoning nazarida o‘zlarini eng tuban darajagacha tushirdilar.

“Insonning aqli dunyoviy bo‘lib qolgan. U ilohiylik muhrini namoyon etish o‘rniga, insoniylik muhrini namoyon etadi. Uning xonalarida yerga oid tasvirlar ko‘rinadi. Nuh kunlarida hukm surgan, o‘sha davr aholisini najot umididan mahrum qilgan tubanlashtiruvchi amallar bugun ham ko‘rinmoqda.” Signs of the Times, December 18, 1901.